

УДК 376.112.4

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СУЧАСНИХ ІКТ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Олена Манько

старший викладач кафедри технологій спеціальної та інклюзивної освіти,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Слов'янськ, Україна

ORCID ID 0000-0003-3534-8894

elenamanko23@gmail.com

Юлія Малікова

асистент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Слов'янськ, Україна

ORCID ID 0000-0001-9775-7381

malikova.youl@gmail.com

Анотація. Стаття присвячена виявленню педагогічного потенціалу корпусних інструментів в процесі розвитку художньо-естетичної компетентності майбутніх корекційних педагогів. Представлено визначення компетентності, її структура. Проаналізовано сучасні наукові підходи до розуміння корпусу, що дозволяє дефініювати категорію як значний масив мовних даних, представлених у електронному вигляді, призначений для досягнення освітньо-виховних цілей. Сучасні корпуси являють собою джерело знань о національній мові, мистецтві, культурі, що дозволяє розглядати їх у якості ефективного інструменту реалізації освітньо-виховного процесу. На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що робота з корпусом сприяє розвитку когнітивного, афективного, творчо-діяльничого, рефлексивного компонентів художньо-естетичної компетентності, дозволяє підвищувати рівень мотивації до навчання, самостійності та ініціативності майбутніх корекційних педагогів, що обумовлює необхідність впровадження технології в практику вищої школи.

Ключові слова: художньо-естетична компетентність; корпус; інформаційно-комунікативні технології; ІКТ; корекційна педагогіка.

Постановка проблеми в загальному вигляді. В останні роки в Україні та світі актуалізується проблема покращення, підвищення ефективності та результативності інклюзивної освіти, що, у свою чергу, здається неможливим без покращення якості підготовки, рівня підвищення професіоналізму корекційних педагогів. Спробою реформування системи вищої освіти стало введення компетентнісного підходу, спрямованого на формування ключових академічних, соціальних та професійних компетентностей як особистісних конструктів, які дозволяють випускнику застосовувати знання, вміння та навички, отримані в процесі навчання, в процесі реалізації професійної діяльності.

Зазначений підхід виступає інноваційним в українському освітньому просторі, основні його положення знаходяться в стадії свого теоретико-

методологічного обґрунтування, єдиний підхід до класифікації компетентностей, їх універсальна таксономія в сучасній науковій літературі відсутня. Разом з тим, більшість вітчизняних та зарубіжних вчених зазначають необхідність формування художньо-естетичної компетентності (ХЕК).

Проблеми формування ХЕК розглядаються в трудах Т. Крижанівської (1998), Н. Миропольської (2002), І. Ревенко (2007), О. Чернової (2013) та ін. Результати попередніх досліджень (Манько, Шарніна, Гнатко, 2020) дозволяють зробити висновок, що ХЕК являє собою «визнання важливості творчої репрезентації ідей, досвіду та емоцій в ЗМІ, музиці, виконавчих мистецтвах, літературі та візуальних мистецтвах» (Figel, 2007, с. 12), «прагнення та здатність реалізувати на практиці художньо-естетичний потенціал для одержання власного неповторного результату творчої діяльності» (Ревенко, 2007, с. 143); «динамічний процес становлення суб'єктивної особистісно-змістовної позиції розуміння сенсу та значення естетичних норм, тяжіння до творчої самореалізації, наявність соціально-моральної позиції» (Стюард, 2012, с. 24).

ХЕК – розвиненість художніх інтересів, потреб, ідеалів людини, конструкт, який включає в себе розуміння та прагнення до спілкування с мистецтвом, високий рівень мотивації до креативного, творчого перетворення оточуючого середовища у відповідності до власних потреб, власного бачення. Високий рівень сформованості компетентності набуває особливої значущості у професійній діяльності корекційних педагогів, оскільки ХЕК «сприяє становленню таких якостей особистості, як пізнавальна активність, самостійність, ініціативність, чутливість» (Чернова, 2013, с. 249), тобто якостей, без яких успішна реалізація професійної діяльності психолого-корекційного педагога, націленої на «нарощування дитиною особистісного, пізнавального і соціального потенціалу» (Мартинчук, 2013, с. 153), здається неможливою. У структурі ХЕК можна умовно виділити когнітивний (усвідомлення регіональної, національної та загальнолюдської, універсальної культурної спадщини, базові знання основних витворів культури), афективний (відкрите ставлення, повагу культурної різноманітності на основі твердого розуміння особливостей власної культурної моделі), творчо-діяльнісний (навички оцінювання художніх дискурсів, самовираження через власну творчу діяльність), рефлексивний (навички критичного аналізу власних досягнень і недоліків, прагнення до постійного вдосконалення рівня професійної, особистісної підготовки за допомогою знань, вмінь та навичок) компоненти (Figel, 2007, с. 12).

На жаль, результати педагогічного експерименту, проведеного у 2021 навчальному році на базі Донбаського державного педагогічного університету,

дозволяють зробити відносно середнього рівня розвитку ХЕК: у майбутніх корекційних педагогів були виявлені проблеми із усвідомленням національної та загальнолюдської, універсальної культурної спадщини, знанням витворів мистецтва; недостатньо високий рівень розвитку системи уявлень про чинники та механізми творчої діяльності, відсутності сформованих стратегій взаємодії з витворами мистецтва; відсутність сформованих стратегій реалізації творчої діяльності. Крім того, у студентів виникають складнощі з адекватною рефлексією, саморефлексією, практично відсутнє прагнення до особистісного та професійного вдосконалення та самовдосконалення, взагалі можна зробити висновок про недостатньо високий рівень сформованості рефлексивного компоненту ХЕК. Інакше кажучи, формується протиріччя, обумовлене очевидною необхідністю підвищення рівня сформованості компетентності для успішної реалізації професійної діяльності майбутніх корекційних педагогів та недостатньо високим рівнем розвитку конструкту на етапі навчання у вищій школі. Вирішення зазначеного протиріччя обумовлює актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження обумовлена також відсутністю розуміння практичних шляхів розвитку ХЕК в процесі реалізації освітньо-виховного процесу. В останні роки все більша увага приділяється впровадженню в практику підготовки корекційних педагогів сучасних інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). Різні аспекти інформатизації освітньо-виховного процесу, можливості впровадження ІКТ в практику діяльності спеціальної школи, підвищення рівня підготовки педагогів до використання технологій розглядались в трудах О. Легкого (2001), М. Шеремета, Г. Загурської (2001), С. Миронової (2003), О. Качуровської (2006), Т. Дегтяренко (2015), Н. Савінової (2015), С. Трикоз (2019), та ін.

М. Шеремет, О. Качуровська зазначають, що впровадження ІКТ виступає основою для впровадження індивідуального, диференційованого підходів, дозволяють враховувати індивідуальні потреби та інтереси студентів, максимально адаптувати зміст та форми, методи навчання під потреби студента як активного суб'єкта навчання (Шеремет, Загурська, 2001; Качуровська, 2006).

С. Трикоз приділяє ретельну увагу дослідженню освітньо-виховного, розвиваючого потенціалу ІКТ, зазначаючи, що «...комп'ютерні технології, такі як мультимедійні навчальні презентації, навчальні програми, що стимулюють наочнообразне мислення й формують повноцінні наочні уявлення засобами анімаційної графіки, сприяють розвитку пізнавальної активності дитини, формуванню пошукової діяльності, вихованню упевненості у власних силах» (Трикоз, 2019, с. 100). Інакше кажучи, упровадження ІКТ у процесі навчання сприяє розвитку вмінь та навичок роботи сучасними технологіями, навичок

критичного осмислення інформації, представленої в мережі, навичок пошукової діяльності, тобто вмінь, без яких життя в сучасному інформаційному суспільстві здається неможливим.

Відповідно, на сьогоднішній день необхідність впровадження сучасних ІКТ в практику підготовки майбутніх корекційних педагогів виступає загально визнаною в науковій літературі, різні вчені реально підходять до вивчення потенцій, шляхів підвищення ефективності підготовки майбутніх корекційних педагогів на основі роботи з сучасними технологіями. Більш того, зважаючи на кризову ситуацію, пов'язану з пандемією 2020 – 2021 рр., впровадження ІКТ взагалі стало єдиним засобом організації та реалізації навчально-виховного процесу.

Разом із тим, наважаючи на появу багаточисельних робіт, присвячених дослідженню особливостей впровадження ІКТ в процесі підготовки майбутніх корекційних педагогів, проблема формування ХЕК на основі роботи з сучасними технологіями залишається на периферії наукової уваги, педагогічний потенціал окремих технологій у процесі формування компетентності не враховується, що суттєво ускладнює процеси підвищення результативності та ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців. Наприклад, на сьогоднішній день в практиці підготовки майбутніх корекційних технологій практично не використовується робота с корпусними інструментами. Між тим, на сьогоднішній день корпуси перетворюються на величезні масиви даних, які можуть бути використані в процесі дослідження особливостей розвитку національної мови, культури, відбивають особливості життєдіяльності національного соціуму на конкретному етапі його історичного розвитку (Oster, 2010, с. 727; Голубева-Монаткина, Шестакова, 2015, с. 38), що дозволяє розглядати їх як впливовий педагогічний інструмент.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Відповідно, метою дослідження виступає вивчення потенцій, можливостей, перспектив впровадження корпусних інструментів в процесі формування художньо-естетичної компетентності майбутніх корекційних педагогів.

Теоретичні основи дослідження. Перш за все, слід зупинитися на дефініюванні, визначенні сутності корпусу як наукової категорії. На сьогоднішній день під корпусом може розумітися «зібрання текстів, створене для досягнення певних цілей, найчастіше освітніх або наукових. Корпус – це не те, що знає або говорить людина, але те, що було сконструйовано дослідником» (Stubbs, 2001, с. 239–240). Зазначене визначення підкреслює функціональну складову корпусу – його спрямованість на вирішення дослідницьких або освітніх

завдань, підкреслюється, що корпус – це не проста фіксація природної мови, але сукупність текстів, яка завжди свідомо розробляється дослідником, відбирається відповідно до цілей, які він переслідує.

В. Захаров розуміє під корпусом великий, представлений в електронному вигляді, структурований і розмічений масив мовних даних, призначений для вирішення певних лінгвістичних завдань (Захаров, 2005, с. 3). Наведене визначення акцентує увагу на функціональному призначенні корпусу, його основних характеристиках: структурованість, представленість даних в електронному вигляді. Проте, дефініція випускає з виду освітню функцію.

Відповідно, можна зробити висновок, що корпус представляє собою штучно створений масив мовних даних, представлений в електронному вигляді, зміст і структура якого підкоряються досягненню цілей лінгвістичного або освітнього характеру, як правило, відрізняється простотою використання. На сьогоднішній день різноманітні корпуси можуть розглядатися як інноваційний засіб навчання, який надає можливості ознайомлення студентів з особливостями розвитку національної мови, історії, мистецтва і культури.

Серед переваг впровадження корпусних інструментів в освітньо-виховний процес можна виділити наступні (Евстигнеева, 2013, с. 47):

- висока мотивація в процесах пізнання, розвиток самостійності в процесі навчання;
- висока наочність представлення дидактичних матеріалів;
- оптимізація реалізації принципів індивідуалізації навчання, диференційованого підходу за рахунок вибору оптимального темпу і складності засвоєння матеріалу;
- високий ступінь інтерактивності, спрямованість на розкриття потенціалу, креативних здібностей студентів;
- формування навичок адекватної саморефлексії;
- оптимізація, підвищення об'єктивності контролю засвоєння знань, умінь і навичок.

Відповідно, впровадження корпусних методів дозволяє суттєво оптимізувати освітньо-виховний процес, сприяє формуванню вмінь та навичок роботи з сучасними ІКТ, з інформаційними джерелами, осмислення інформації, розвитку навичок рефлексії та саморефлексії, знань, вмінь та навичок, які формують основу ХЕК у цілому, що обумовлює доцільність впровадження роботи з корпусом в практику підготовки корекційних педагогів.

Результати дослідження. Зважаючи на високий педагогічний потенціал різноманітних корпусів, на базі Донбаського державного педагогічного

університету був розроблений комплекс вправ, спрямованих на формування художньо-естетичної компетенції майбутніх корекційних педагогів на основі роботи з корпусом.

У процесі роботи було використано Український веб-корпус Лейпцизького університету (Leipzig Corpora Collection, 2021).

В якості прикладів завдань, запропонованих студентам в процесі навчання можна навести наступні:

Завдання. На основі роботи з електронними словниками та корпусом знайдіть надайте визначення культури, виявіть різні типи культур.

В процесі виконання завдання майбутні корекційні педагоги здійснювали роботу зі словниковою літературою, що дозволило визначити культуру як «прояв життя людей, який виражається в найрізноманітніших моделях їхньої поведінки та засобах і продуктах їхньої діяльності, у т. ч. в ідеях, ідеалах, нормах та цінностях. Лат. слово *cultura* («культура»), яким іменують і тим самим «об'єднують» в одне ціле найрізноманітніші прояви культури, означає і землеробство та хліборобство, і обробіток та догляд, і освіту та розвиток, і шанування та догідливість» (Попович, 2008).

На наступному етапі відбувається робота безпосередньо з корпусом, студентам було запропоновано розробити власну класифікацію типів культур на основі роботи з корпусом. В якості прикладів типів культури, знайдених студентами в процесі виконання вправи можна навести наступні:

1. **Громадянська, політична, економічна, екологічна, правова, психологічна, філософська, моральна:** громадянська культура оптимальним чином відповідає природі громадянського суспільства; екологічна культура, освіта, виховання, етика; тим часом поза професійного співтовариства психологічна культура досі складається стихійно; іншими словами, необхідна філософська культура;

2. **Духовна, матеріальна:** адже культура забезпечує духовне буття, визначає національну ідентичність, виховує толерантність; загалом побутова матеріальна культура зберігає досить традиційний вигляд;

3. **Висока, низька:** висока моральна культура забезпечує розв'язання складних питань правовим шляхом;

4. **Народна:** народна музична культура сьогодення;

5. **Музична, художня:** художня культура – народна і професійна, їх взаємодія;

6. **Організаційна, професійна:** велику роль відіграє організаційна культура;

7. **Нова культура,** культура сьогодення, типи культур, які склалися протягом історичного розвитку: одночасно особливий імпульс одержує нова культура;

8. **Електронна, книжкова культура:** насправді електронна культура здатна посилити можливості книжкової;

9. **Національна, універсальна:** українська культура й духовне життя на початку ХХ ст.; єдина доктрина – це культура миру;

10. **Східна, західна:** якщо західна культура так нам далека, то навіщо прагнути до успіху в цій далекій культурі?

Зрозуміло, наведеними типами культур всі приклади, представлені в Корпусі, не обмежуються.

У процесі виконання розроблених вправ майбутні корекційні педагоги працюють зі словниковою літературою, іншими джерелами інформації, відбувається накопичення знань про національну та універсальну культуру, мистецтво, формується система уявлень про багатоманітність та взаємодію культур у сучасному глобальному світі, відбувається розвиток когнітивного компонента ХЕК.

Корпус виступає новим, інноваційним засобом навчання та виховання, що сприяє підвищенню інтересу студентів до навчання, до оволодіння системою знань, формування нових для них навичок та вмінь, підвищенню мотивації до самостійної пошукової, дослідницької, творчої діяльності, здійснюється розвиток афективного компоненту компетентності.

Виконання вправ неможливе без застосування стратегій роботи з корпусом, словниковою літературою, критичного осмислення інформації, класифікації, систематизації, аналізу витворів мистецтва, що забезпечує формування творчо-діяльнісного компоненту ХЕК.

В процесі роботи здійснюється постійний моніторинг якості, результативності, правильності виконання, найдених результатів з заданими, відповідно, здійснюється розвиток навичок рефлексії, рефлексивного компоненту компетентності.

Іншими словами, робота з корпусом дозволяє оптимізувати освітню і виховну діяльність, сприяє підвищенню рівня сформованості художньо-естетичної компетентності, цілісному розвитку майбутнього корекційного педагога.

У якості додаткових переваг технології слід відзначити можливості організації аудиторної і самостійної роботи студентів: реалізація пошукової

діяльності, складання словників може успішно застосовуватися при організації роботи в класі, в процесі виконання домашніх завдань. В цілому, впровадження інформаційної технології в практику навчання дозволяє підвищити самостійність майбутніх корекційних педагогів, мотивацію до навчання, відповідає меті встановлення суб'єкт-суб'єктної взаємодії, при якому педагог і студенти виступають рівноправними, рівнозначними акторами освітньо-виховного процесу.

Крім того, важливо додати, що педагогічна технологія, робота з корпусом дозволяє організувати індивідуальну, парну та групову роботу.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. На основі проведеного дослідження можна зробити висновки, що в останні роки особливої актуальності, значущості в процесі підготовки майбутніх корекційних педагогів набуває проблема формування художньо-естетичної компетентності. Під зазначеною науковою категорією може розумітися складний особистісний конструкт, який надає особистості можливості бачити прекрасне, інтегруватися в творчу діяльність, взаємодіяти з витворами мистецтва, творчо підходити до перетворення соціокультурного середовища. В структурі ХЕК можна умовно виділити когнітивний, афективний, творчо-діяльнісний та рефлексивний компоненти.

На жаль, результати педагогічного експерименту, проведеного на базі Донбаського державного педагогічного університету, дозволяють зробити висновки про недостатньо високий рівень сформованості зазначених компонентів ХЕК, інтегрального показника у цілому.

Підвищення результативності формування ХЕК майбутніх корекційних педагогів вимагає активного впровадження в практику підготовки сучасних ІКТ. Одним з ефективних інструментів формування інтегрального показника може стати робота з чисельними корпусами. Під корпусом розуміється створений масив мовних даних, представлений в електронному вигляді, який дозволяє досягати поставлених освітніх цілей. В процесі роботи з корпусом студенти отримують можливості знайомства з особливостями розвитку мови, мистецтва, культури, здійснюється розвиток навичок пошуково-дослідницької роботи, критичного осмислення представленої інформації. В цілому, впровадження роботи з корпусом в практику підготовки сприяє підвищенню рівня сформованості когнітивного, афективного, творчо-діяльнісного, рефлексивного компонентів ХЕК.

Зважаючи на високий педагогічний потенціал чисельних корпусів, вважається доцільним продовження роботи над розробкою вправ та завдань,

спрямованих на розвиток ХЕК на основі впровадження інформаційної технології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голубева-Монаткина, Н. И., Шестакова, Л. Л. (2015). Об изучении русской эмигрантской речи с помощью корпусных методов. *Верхневолжский филологический вестник*, 1, 37–40.
2. Дегтяренко, Т. М. (2015). Поширення ідей упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у систему спеціальної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 46 (2), 11–21. DOI: 10.33407/itlt.v46i2.1207.
3. Евстигнеева, И. А. (2013). *Методика развития дискурсивных умений студентов на основе современных информационных и коммуникационных технологий (английский язык, языковой вуз)*. (Дисс. канд. пед. наук). Тамбов.
4. Захаров, В. П. (2005). *Корпусная лингвистика*. Санкт-Петербург.
5. Качуровська, О. (2006). Новітні засоби корекції та розвитку мовлення учнів із тяжкими вадами мови. *Дефектологія*, 2, 46–49.
6. Крижанівська, Т. І. (1998). *Методика комплексного використання мистецтв у процесі розвитку художньої культури молодших школярів на уроках музики*. (Дис. канд. пед. Наук). Київ.
7. Легкий, О. М. (2001). *Організаційно-педагогічні умови використання комп'ютера у спеціальній школі*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Київ, Ін-т дефектології АПН України.
8. Манько, О. Г., Шарніна, М. В., Гнатко, Т. П. (2020). Структура художньо-естетичної компетенції майбутніх корекційних педагогів: проблеми та методи діагностики. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*, 3, 72–78.
9. Мартинчук, О. В. (2013). Компетентнісний підхід до фахової підготовки вчителів – дефектологів для забезпечення освітньої інтеграції дітей з порушеннями психофізичного розвитку. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова . Серія №19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: зб. наукових праць*, 19 (24), 153–158.
10. Миронова, С. П. (2003). Використання комп'ютера у корекційному навчанні дітей з вадами інтелекту. *Дефектологія*, 3, 41–44.
11. Миропольська, Н. Є. (2002). *Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика*. Київ: Парламентське видавництво.
12. Попович, М. В. (2008). *Енциклопедія історії України: Т. 5: Кон - Кю / Редкол.: В. А. Смолій та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: В-во «Наукова думка»*.
13. Ревенко, І. В. (2007). Художньо-естетична компетентність учителя як показник його професійної культури. *Мистецтво і освіта*, 3, 139–146.
14. Савінова, Н. В. (2015). Інформаційно-комунікаційні технології в корекційній освіті. *Науковий часопис. Корекційна педагогіка*, 156–163.
15. Стюард, Ю. В. (2012). *Становление художественно-эстетической компетенции детей старшего дошкольного возраста*. (Автореф. дисс. канд. пед. наук). Челябинск.
16. Трикоз, С. (2019). Використання комп'ютерних технологій у навчанні дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. *Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи : збірник тез доповідей учасників всеукр.наук.-практ. семінару / за заг. ред. О. В. Овчарук*. Київ : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 99–100.
17. Чернова, О. В. (2013). Художньо-естетична компетентність як компонент професійної компетентності культуролога. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*, 3 (69), 247–250.
18. Шеремет, М., Загурська, Г. (2001). *Сучасні комп'ютерні технології в логопедичній роботі*. Під ред. В.І. Бондар. Київ, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 183–192.

19. Figel, J. (2007). *Key competencies for lifelong learning. European reference framework*. European communities.
20. *Leipzig Corpora Collection*: Ukrainian mixed corpus based on material from 2014. Leipzig Corpora Collection. Взято з https://corpora.uni-leipzig.de/de?corpusId=ukr_mixed_2014
21. Oster, U. (2010). Using corpus methodology for semantic and pragmatic analyses: What can corpora tell us about the linguistic expression of emotions? *Cognitive Linguistics*, 21 (4), 727–763.
22. Stubbs, M. (2001). *Words and phrases: corpus studies of lexical semantics*. Oxford.

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF MODERN ICT IN THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF ARTISTIC-AESTHETIC COMPETENCE

Olena Manko

Senior Lecturer of the Department of Technology, Special and Inclusive Education,
SHEI “Donbas State Pedagogical University”,
Sloviansk, Ukraine
ORCID ID 0000-0003-3534-8894
elenamanko23@gmail.com

Yuliia Malikova

Assistant of the Department of Philosophy, History and
Socio-Humanitarian Sciences,
SHEI “Donbas State Pedagogical University”,
Sloviansk, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-9775-7381
malikova.youl@gmail.com

Abstract. The article analyzes modern scientific approaches to the understanding of the essence of aesthetic competence, its importance in the process of the realization of the professional activity of the correctional teacher. At the current stage of the development of the educational sphere in Ukraine, the integration of children with special needs into the general education space becomes an actual problem, which necessitates a significant update of the content and methodological provision of training of specialists in new conditions. Aesthetic competence can become an effective means of raising the level of formation of professional competence of a future specialist. However, despite the high requirements for teacher training to work with children with special needs, on awareness of the need to enhance the formation of aesthetic competence, an analysis of scientific works allows identifying the lack of systematic theoretical and methodological education of future defectologists for the effective realization of the formation of basic professional competences, including - aesthetic one.

In recent years as an effective mean of correctional education the modern ICT are considered. It has been found out that information training technologies while organizing correctional education are actively developed by such researchers as O. Lehkyi, M. Sheremet, H. Zahurska, S. Myronova, O. Kachurovska, T. Dehtiarenko, N. Savinova, S. Trykoz (2019), etc.

The purpose of the study is to study the potentials, opportunities, prospects for the introduction of a corpus in the process of forming the artistic-aesthetic competence of future correctional teachers.

It has been concluded that the corpus may be defined as a significant collection of language data presented in electronic form, designed to achieve educational goals. Modern corpora are the

effective instrument of formation of the system of the knowledge about language, history, art, and culture of a country. In other words, the modern corpus may be considered as an innovative and influential educational instrument. It has been concluded that the corpus promotes the development of cognitive, affective, creative, reflective components of artistic-aesthetic competence, leads to the overall general development of future correctional teachers.

Key words: artistic-aesthetic competence; corpus; Information and Communication Technologies; ICT; correctional pedagogy.

REFERENCES

1. Golubeva-Monatkina, N. I., Shestakova, L. L. (2015). On the Study of Russian Emigrant Speech Using Corpus Methods. *Upper Volga Philological Bulletin*, 1, 37–40.
2. Dehtiarenko, T. M. (2015). Dissemination of Ideas for the Introduction of Information and Communication Technologies in the System of Special Education. *Information Technologies and Learning Tools*, 46 (2), 11–21. DOI: 10.33407 / itlt.v46i2.1207.
3. Evstigneeva, I. A. (2013). *Methods of Developing Students' Discursive Skills on the Basis of Modern Information and Communication Technologies (English, Language University)*. (Doctoral dissertation). Tambov.
4. Zaharov, V. P. (2005). *Corpus Linguistics*. Sankt-Peterburg.
5. Kachurovska, O. (2006). The Latest Tools for Correction and Speech Development of Students with Severe Speech Defects. *Defectology*, 2, 46–49.
6. Kryzhanivska, T. I. (1998). *Methods of Complex Use of Arts in the Process of Development of Art Culture of Junior Schoolchildren in Music Lessons*. (Doctoral dissertation). Kyiv.
7. Lehkyi, O. M. (2001). *Organizational and Pedagogical Conditions of Computer Use in a Special School*. (Thesis of the Doctoral dissertation). Kyiv: Institute of Defectology, Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.
8. Manko, O. H., Sharnina, M. V., Hnatko, T. P. (2020). The Structure of Artistic and Aesthetic Competence of Future Correctional Teachers: Problems and Methods of Diagnosis. *Bulletin of Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky*, 3, 72–78.
9. Martynchuk, O. V. (2013). Competence Approach to Professional Training of Teachers – Special Educators to Ensure the Educational Integration of Children with Mental and Physical Disabilities. *Scientific Journal of NPU named after M. P. Dragomanov. Series №19. Correctional Pedagogy and Special Psychology*, 19 (24), 153–158.
10. Myronova, S. P. (2003). The Use of Computers in the Correctional Training of Children with Intellectual Disabilities. *Defectology*, 3, 41–44.
11. Myropolska, N. Ye. (2002). *The Art of the Word in the Structure of the Student's Artistic Culture: Theory and Practice*. Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo.
12. Popovych, M. V. (2008). *Encyclopedia of the History of Ukraine: Vol. 5: Con – Kyu*. Eds: V. A. Smoliy et al. NAS of Ukraine. Institute of History of Ukraine. Kyiv: V-vo "Naukova dumka". Retrieved from http://www.history.org.ua/?termin=Kultura_v_Rozmaitosti_Ponyat
13. Revenko, I. V. (2007). Artistic and Aesthetic Competence of a Teacher as an Indicator of His Professional Culture. *Art and Education*, 3, 139–146.
14. Savinova, N. V. (2015). Information and Communication Technologies in Correctional Education. *Scientific Journal. Correctional Pedagogy*, 156–163.
15. Stjuard, Ju. V. (2012). *Formation of Artistic and Aesthetic Competence of Children of Senior Preschool Age*. (Thesis of the Doctoral dissertation). Cheljabinsk.
16. Trykoz, S. (2019). The Use of Computer Technology in the Education of Children with Intellectual Disabilities. *Digital competence of a modern teacher of a new Ukrainian school*. General ed. by O. V. Ovcharuk. Kyiv: Institute of Information Technologies and Teaching Aids of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 99–100

17. Chernova, O. V. (2013). Artistic and Aesthetic Competence as a Component of Professional Competence of a Culturologist. *Bulletin of Zhytomyr State University. Pedagogical Sciences*, 3 (69), 247–250.

18. Sheremet, M., & Zahurska, H. (2001). *Modern computer technologies in speech therapy*. Ed. V. I. Bondar. Kyiv, *NPU named after M. P. Dragomanov*, 183–192.

19. Figel, J. (2007). *Key competencies for lifelong learning. European reference framework*. European communities.

20. *Leipzig Corpora Collection: Ukrainian mixed corpus based on material from 2014*. Leipzig Corpora Collection. Взято з https://corpora.uni-leipzig.de/de?corpusId=ukr_mixed_2014

21. Oster, U. (2010). Using corpus methodology for semantic and pragmatic analyses: What can corpora tell us about the linguistic expression of emotions? *Cognitive Linguistics*, 21 (4), 727-763.

22. Stubbs, M. (2001). *Words and phrases: corpus studies of lexical semantics*. Oxford.

Матеріали надійшли до редакції 27.09.2021 р.